

NORIMBERSKÉ RASOVÉ ZÁKONY

Lucie Propšová

Na základě práce s textem za použití metod nedokončených vět, párového čtení a pětিলístku žáci umí vysvětlit, co to byly rasové zákony, kdy vznikly a co obsahovaly. Na konci této dvouhodinové lekce dokáží popsat postavení Židů v německé společnosti ve 30. letech 20. století.

dějepis, občanská výchova

ZŠ, SŠ

metody nedokončených vět, párového čtení, pětिलístku.

POUŽITÉ ZDROJE:

HOLOCAUST. Norimberské zákony (1935) [online]. (c) 2011, poslední aktualizace 26. 9. 2011[cit. 2012-07-15]. Dostupné z: http://www.holocaust.cz/cz2/history/events/nuremberg_laws

EVOKACE:

Nedokončené věty – každý sám dokončete následující věty a запиšte je do sešitu:

- Židé jsou ...
- Hitler Židy vnímal jako ...
- Norimberské zákony byly ...

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU:

Párové čtení

Rozdání textů „Norimberské zákony (1935) a rozdělení do dvojic.

POKYNY:

- Budete pracovat ve dvojicích.
 - Text, který vám byl rozdán, je členěn do několika částí.
 - Každý z vás si bude sám pro sebe číst jen danou část textu.
- Počkáte, až dočte váš soused a začnete si hrát na ZPRAVODAJE a TAZATELE. Ve čtení nepokračujete, dokud vás nevyzvu.
- Zpravodaj po dočtení daný celek shrne a tazatel mu položí otázku, která bude směřovat k pochopení přečteného textu – doptá se na nějakou informaci...
 - Poté si vyměníte role a pokračujete tímto způsobem až k poslednímu odstavci textu.

REFLEXE:

Pětílístek je pětřádková básnička, ve které pisatel shrne informace a názory do výrazů, které vystihují námět nebo o něm uvažují.

EVOKACE:

Nedokončené věty – Židé jsou ...

POKYNY: Během pěti minut запиšte do šablony slova podle návodu.

PĚTILÍSTEK

Název (obvykle podstatné jméno)

Popis (jaký/á je, přídavné jméno)

Co dělá?

Věta o čtyřech slovech

Co se mi vybaví, když se řekne

.....			
.....			
.....			
.....			
.....			

Příloha č. 1

NORIMBERSKÉ ZÁKONY (1935)

1.

V polovině září 1935 přijal německý Říšský sněm (Reichstag) dva ústavní zákony, které se staly základnou pro pozdější „legální“ vyloučení Židů z německé společnosti a připravily půdu oficiálnímu provádění protizidovské politiky. Byly vyhlášeny 15. září na zvláštním zasedání Říšského sněmu svolaném do Norimberku u příležitosti každoročního sjezdu nacistické strany.

První z těchto zákonů, Zákon o říšském občanství, stanovil, že občanem Říše může být pouze Němec nebo člověk s „příbuznou krví“. V okamžiku zavedení tohoto zákona ztratili němečtí Židé svá politická práva a stali se Staatsangehörige (státními příslušníky), zatímco „árijští“ Němci byli označeni jako Reichsbürger (říšští občané). Zákon o říšském občanství byl do roku 1943 postupně doplněn o celkem třináct prováděcích nařízení systematicky zbavujících Židy veškerých občanských práv. Už o dva měsíce později, 14. listopadu 1935, bylo vydáno první z těchto prováděcích nařízení, které stanovilo, kdo je považován za Žida nebo míšence.

Druhý zákon, Zákon na ochranu německé krve a německé cti, zakazoval uzavírat sňatky mezi Židy a Němci a zapovídal také jejich mimomanželský styk. Židovským domácnostem bylo zakázáno zaměstnávat německé služebné ve věku do pětácti let či vztyčovat německou vlajku.

2.

S vyhlášením norimberských zákonů přestaly také platit výjimky (udělované veteránům z první světové války a státním úředníkům, kteří zastávali své posty už před rokem 1914) z dřívějších protizidovských zákonů. Tyto nové rasistické zákony plnily nejen symbolickou funkci zdůraznění nutnosti vyloučení Židů ze společnosti, ale především legitimizovaly vlnu antisemitských bouří a zatýkání Židů, ke kterým docházelo během uplynulých několika měsíců, a ukončily období politické nestability vyvolané těmito bouřemi.

Sílicí vlna protizidovského teroru podníceného Goebbelsovou propagandou, vyvrcholila v létě roku 1935. Hitler prohlásil, že s těmito „individuálními akcemi“ nesouhlasí. To také dalo přímou záminku pro přijetí antisemitské legislativy. Jednoznačně definovat postavení Židů v Německu a legitimizovat tak nacistické řádění se v této chvíli stalo pro nacisty nutností. Regionální vládní úředníci a gestapo se opakovaně dotazovali po oficiálních platných normách a jednoznačném politickém stanovisku vůči Židům. Docházelo k roztržkám mezi stranickými aktivisty a státním aparátem, vyvolaným rovněž chybějící jasnou politikou. Také veřejnost žádala jednoznačnou a veřejnou definici oficiálního postoje k židovské otázce.

Debata předcházející přijetí zákonů se točila okolo třech hlavních bodů: 1) zbavení Židů občanských práv, 2) Rassenschande (zneuctění rasy), tedy otázky smíšených manželství a pohlavního styku mezi „árijci“ a Židy, a 3) bojkotu židovských firem.

Už od počátku roku 1935 prohlašovalo mnoho předních nacistických funkcionářů (např. Wilhelm Frick, říšský ministr vnitra), že stát míní zbavit německé Židy občanství. Hjalmar Schacht, ministr financí, zase naznačoval, že byly připraveny různé protizidovské vyhlášky a opatření za účelem koordinace všech vládních antisemitských plánů. Také Gerhard Wagner, předseda Říšské asociace lékařů, vystoupil s plánem přijetí zákona na ochranu německé krve.

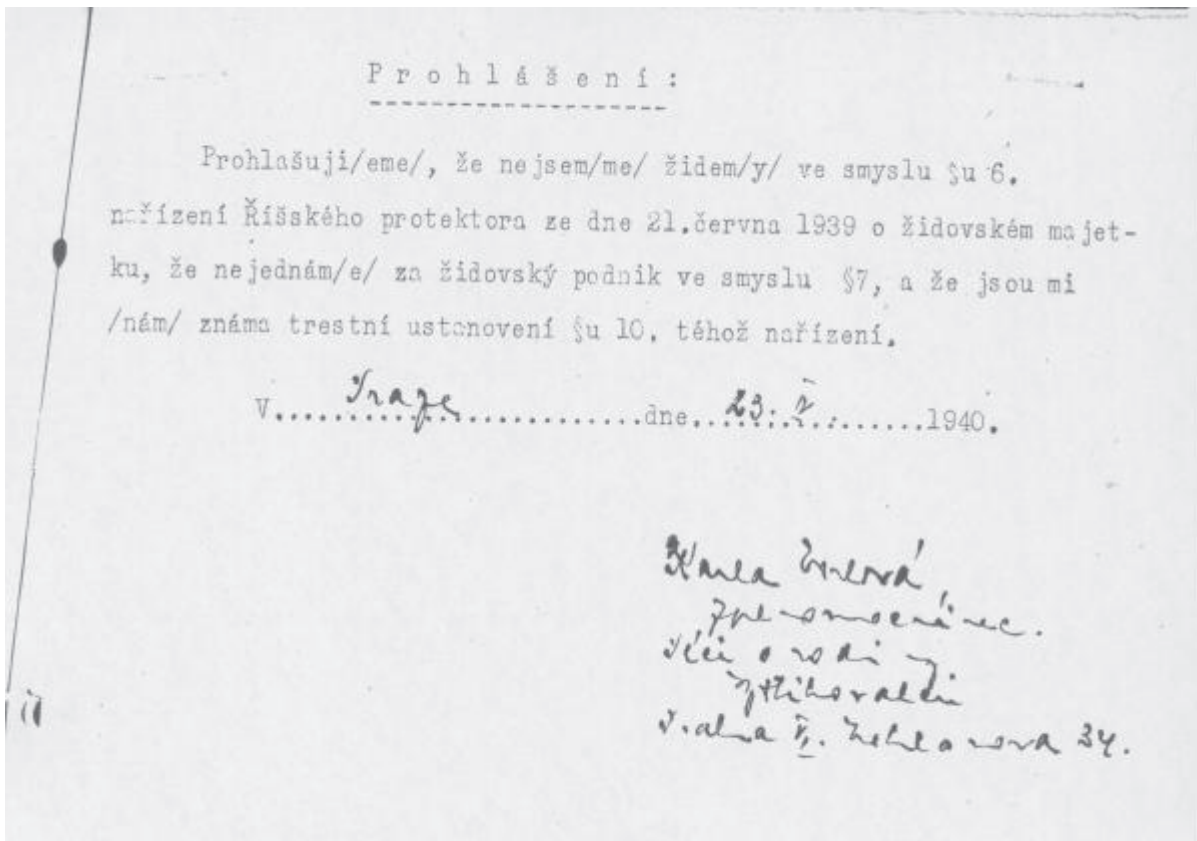
3.

Vzhledem k tomu, že ani nacisté neměli (a ani nemohli mít) k dispozici žádný spolehlivý vědecký prostředek pro zjišťování „rasy“, byla pro určení židovského původu podle norimberských zákonů rozhodující příslušnost prarodičů k židovské náboženské obci. Za plného Žida byl považován každý, kdo pocházel alespoň ze tří židovských prarodičů. Velmi komplikovaná byla pak kategorizace tzv. „míšenců“. Za „míšence prvního stupně“ či „položidy“ byli považováni ti, kdo měli dva židovské prarodiče a k datu vydání norimberských zákonů nebyli členy židovské náboženské obce, ani

nežili v manželství se Židem (v opačném případě byli považováni za plné Židy). „Míšenci prvního stupně“ měli sice obdobná práva jako plnoprávní němečtí občané, ale vztahovala se na ně některá omezení, např. směli uzavřít manželství pouze s „míšencem prvního stupně“. Pro uzavření sňatku s Němcem nebo s „míšencem druhého stupně“ potřebovali zvláštní výjimku. Za „míšence druhého stupně“ platili všichni, kteří měli jednoho židovského prarodiče. Vztahovala se na ně sice také některá omezení ve výběru povolání, ale obecně platilo, že cílem byla jejich integrace do německé společnosti. Proto byli také např. odváděni do Wehrmachtu, německé armády. Další komplikovaná nařízení se pak zabývala otázkou, do které z předchozích kategorií spadají děti narozené ze smíšených manželství nebo z manželství mezi „míšenci“.

4.

Tyto komplikované procedury se netýkaly pouze Židů, ale též nemalé části nežidovské společnosti. V řadě státních povolání byli zájemci nuceni dokazovat svůj „árijský“ původ. Tímto způsobem byly do dokazování „židovského“ nebo „árijského“ původu zapojeny i církve, které spravovaly příslušné matriky. Principy kategorizace Židů a „míšenců“ podle norimberských zákonů byly pak přejímány i v dalších zemích, které byly Německem okupovány. V „Protektorátu Čechy a Morava“ byly tyto principy poprvé použity v **Nařízení říšského protektora o židovském majetku z 21. června 1939** (<http://www.holocaust.cz/cz/resources/documents/laws/rp19390621>).

Ukázka prohlášení o nežidovském původu, Praha 1940.

PŘÍLOHA Č. 2

PĚTILÍSTEK

ŽIDÉ			
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			